

**BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA:
REGLEMENTĂRI LEGISLATIVE ȘI SERVICIILE OFERITE
PENTRU POPULAȚIE ȘI AGENȚI ECONOMICI**

Alina PANȚÎR, *studentă, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*
Conducător științific: **Irina MOVILĂ**, *dr. hab., conf. univ.*

Abstract: *This article takes as a starting point the examination of historical references regarding the emergence and evolution of the National Bureau of Statistics in the Republic of Moldova, about which much can be said. The national statistical system, coordinated by the National Bureau of Statistics as the central authority in the field of statistics, operates in accordance with European standards and good practices and is based on modern information technologies. The National Bureau of Statistics is the*

central statistical body that has an important role , it represents its legal framework and that of providing services for the whole society. In order to fully meet the information requirements of society and the need for international comparability, the national statistical system offers a wide range of services and products: website, public events, NBS statistical data library, statistical publications, responses to information requests, etc. The promotion of statistical products is carried out by participating in various events where the NBS exhibits its publications, in order to establish relations with different categories of users, communication campaigns for the general public, in order to promote the image of statistics and increase people's sensitivity to statistical research.

Keywords: *National Bureau of Statistics in the Republic of Moldova, legal framework, services for society, unique statistical system website, public events, economical agents statistical publications.*

Statistica este o parte esențială a vieții noastre, iar istoria ei se înrădăcește în trecutul nostru glorios. Statistica exercită un impact major asupra întregii vieți economice și sociale, oferind celor ce o folosesc posibilitatea de a ști cu exactitate ceea ce s-a întâmplat și de a contura prin demersuri și evaluări cuantificabile tendințele generale ale dezvoltării umane. Statistica oficială are o istorie bogată, fiind dezvoltată de-a lungul timpului, odată cu evoluția societății, având drept scop primordial furnizarea în cea mai bună manieră a informației statistice privind situația și dezvoltarea țării [3].

Statistica a început să fie prezentă în viața populației încă din timpurile medievale doar că oamenii nu o numeau astfel. Așadar etapele de evoluție a statisticii sunt indisolubil legate de cea a statului nostru. În statul moldovenesc, încă din timpurile medievale, erau atestate preocupări din partea autorităților de a organiza evidența populației și a resurselor materiale. Se întocmeau diferite condici speciale în care erau trecuți toți contribuabilii, cele mai vechi informații statistice păstrate până în zilele noastre sunt cele din timpul domniei lui Petru vodă Șchiopul în anul 1591.

Instituționalizarea statisticii se produce după anexarea Basarabiei la Imperiul Rus. De atunci instituția statistică s-a schimbat în funcție de circumstanțele istorice. După declararea independenței Republicii Moldova în 1991, activitatea statistică cunoaște o dezvoltare importantă în procesul de aliniere la standardele internaționale, proces care continuă până în ziua de astăzi. [2, p. 7].

Ca și oricare instituție, Biroul Național de Statistică trasează direcții prioritare de dezvoltare trasate de Strategia Sistemului Statistic Național 2016-2021 și stabilește, în același timp, misiunea, viziunea și valorile pentru întreg sistemul statistic pentru a realiza și satisface nevoile oamenilor de a cunoaște informații statistice. Producătorii de statistici oficiale, în frunte cu Biroul Național de Statistică, se vor ghida în atingerea obiectivelor și rezultatelor propuse. Sistem Statistic Național dezvoltat și durabil, care colectează, procesează și diseminează statistici oficiale obiective, credibile și în timp util, necesare pentru luarea, fundamentarea deciziilor în orice sferă de activitate, cercetare, prognozare și informare generală a societății. La orizontul anului 2020, Sistemul Statistic Național, coordonat de Biroul Național de Statistică va funcționa ca o structură integrată, coordonată, eficientă și inovativă, aliniată cadrului legislativ privind statistica oficială și Codul de Practici al Statisti-

cilor Europene. Pentru realizarea misiunii și viziunii SSN va avea la bază un șir de valori care vor fi urmate de către statisticienii din țară, pentru a asigura respectarea Codului de Practici al Statisticilor Europene și Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale. Printre cele mai importante valori sunt următoarele:

- 1) Producerea datelor și informații statistice de calitate și utile, bazate pe independență profesională și metodologii armonizate la standardele și normele europene și internaționale;
- 2) Diseminarea imparțială, la distanță și în timp util a datelor statistice obiective și relevante către toți utilizatorii;
- 3) Funcționarea cu personal profesionist, devotat principiilor și normelor de funcționare a statisticii oficiale într-un stat democratic;
- 4) Colaborarea activă în cadrul Sistemului Statistic Național și cu sistemele statistice externe, răspunzând necesităților utilizatorilor, optimizând sarcina asupra corespondenților de date și eficientizând procesele statistice;
- 5) Transparența cu privire la funcționarea, evoluția Sistemului Statistic Național, performanțe și progresul înregistrat [5, p. 6].

Pe lângă valori și misiuni propuse, întâlnim atribuțiile de bază ale Biroului Național de Statistică:

- a. elaborează și aprobă metodologiile cercetărilor statistice și de calcul ale indicatorilor statistici, în conformitate cu standardele internaționale;
- b. organizează, în conformitate cu programul de lucrări statistice, cercetări statistice privind situația și dezvoltarea economică, socială, demografică a țării, executând lucrările de colectare, prelucrare, centralizare, stocare și diseminare a datelor statistice;
- c. efectuează dirijarea metodologică și verifică aplicarea metodologiei statistice;
- d. efectuează diseminarea informației statistice în volumul, modul și termenele stabilite în programul de lucrări statistice;
- e. asigură cu informații statistice autoritățile administrative centrale și autoritățile administrației publice locale, informează populația despre situația socială, demografică;
- f. asigură cu instrumentarul statistic necesar respondenții care participă la cercetări statistice;
- g. elaborează și organizează, în baza cercetărilor statistice și a surselor administrative de date, sistemul de conturi naționale;
- h. efectuează calculele indicatorilor macroeconomici;
- i. elaborează și aprobă formularele rapoartelor și ale anchetelor statistice, instrucțiunile de completare a acestora, stabilește termenele și modul de prezentare a datelor statistice de către persoanele juridice și fizice;
- j. colectează, prelucrează și centralizează datele rapoartelor financiare (contabile);
- k. asigură elaborarea și editarea publicațiilor statistice (anuale, culegeri, buletine statistice și informative etc.). [4, p. 18]

Biroul Național de Statistică creat pe lângă Guvern în scopul coordonării sistemului statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale, este o autoritate administrativă independentă instituțional și profesional. Biroul își desfășoară

soară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, ordonanțele, hotărârile și deciziile Guvernului, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. BNS funcționează în baza Hotărârii Guvernului nr. 935/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică aprobat în temeiul art. 7, alin. (5) din Legea 93/2017 cu privire la statistica oficială. Structura Biroului este aprobată prin Anexa nr. 2 la Hotărârea 935/2018, iar în baza Ordinului BNS nr. 84 din 14 noiembrie 2018 sunt aprobate și puse în aplicare Regulamentele de organizare și funcționare a subdiviziunilor BNS, în conformitate cu prevederile pct.12, subpct.5) din Hotărârea Guvernului nr. 935/2018. [6]

Biroul Național de Statistică este unica instituție din țară care are posibilitatea să ofere specialiștilor experiență în domeniul statisticii oficiale. De asemenea, BNS are în dirijarea procesului de lucru o multitudine de lucrători de înaltă calitate. Aceștia depun o muncă asiduă în ceea ce fac, având ca principiu valoric spusele lui Lev Tolstoi „Ceea ce trebuie să ne fie scump e munca prin ea însăși, iar nu răsplata. Dacă nu cauți decât răsplata, munca ți se va părea grea, dar dacă iubești munca, vei găsi și răsplata”. Astfel, lucrătorii biroului muncesc cu drag pentru noi, oameni ai societății, pentru a ne satisface nevoia de a fi la curent cu toate datele din orice domeniu. Pentru ca specialiștii din domeniul statisticii să fie pregătiți profesional la cel mai înalt nivel, atât instruirile interne, cât și cele internaționale oferă oportunități de creștere și dezvoltare profesională. Cunoașterea noilor metodologii și metode utilizate de către alte oficii de statistică, cu experiență semnificativă în domeniu, posibilitatea de a învăța de la cei mai buni specialiști ai statisticii oficiale și academice sunt doar câteva din avantajele pe care le oferă postul de angajat al BNS. Personalul Biroului Național de Statistică este avantajat din perspectiva căpătării cunoștințelor și dezvoltării abilităților luând în considerație posibilitatea de a participa în instruirii interne și internaționale, la locul de muncă și în cadrul școlilor de vară. Partenerii de dezvoltare – UNDP, Eurostat, SIDA, EFTA – susțin în mod constant și dau curs solicitărilor din partea BNS la capitolul dezvoltarea resurselor umane [5. p. 12-13]

Biroul Național de Statistică reprezintă organul central de statistică, în subordinea Guvernului Republicii Moldova, care conduce și coordonează întreaga activitate în domeniul statisticii oficiale din țară. Acest proces se desfășoară în conformitate cu prevederile legale și normative în vigoare privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în Republica Moldova. Principalele documente în domeniu sunt: *Principiile fundamentale de funcționare ale statisticii oficiale*, adoptate de ONU la 14 aprilie 1994, *Codul de bune practici al statisticilor europene*, adoptat de UE la 24 februarie 2005, Activitățile principale realizate de Biroul Național de Statistică în corespundere cu misiunea ce-i revine țin de producerea și diseminarea informației din toate domeniile de activitate social-economică, financiară, de mediu etc.). Acest proces se desfășoară în baza respectării principiilor transparenței și confidențialității datelor statistice. Legea stabilește clar modul de funcționare a sistemului unic de statistică, reglementează procesul de culegere, procesare, analiză, publicare și păstrare a datelor statistice colectate de la persoanele juridice și fizice și protecția datelor individuale. Conform legii, cercetarea statistică se efectuează pe

baza unui sistem de indicatori, calculați în conformitate cu metodologiile internaționale. Acest act constituie temelia întru fortificarea capacităților instituționale ale organului central de statistică, în scopul reformării statisticii naționale și racordării acesteia la standardele internaționale.[5, p. 3]

Pe lângă faptul că BNS este un organ instituțional destul de important, acesta dispune de informații de care se pot folosi și agenți economici, agricultori, întreprinzători, manageri din diferite organizații chiar și oameni de rând. Iar în scopul satisfacerii integrale a cerințelor informaționale ale societății și necesitatea comparabilității la nivel internațional, sistemul statistic național oferă o gamă largă de servicii și produse. Printre cele mai remarcabile sunt evenimentele publice prin care BNS realizează o cooperare eficientă cu autoritățile publice și societatea civilă, prin aceasta se acordă atenție cuvenită relațiilor ce sunt stabilite pe de o parte între producătorii și furnizorii informațiilor statistice, iar pe de altă parte între producătorii și utilizatorii datelor statistice. BNS organizează permanent întruniri prin intermediul conferințelor, meselor rotunde, seminarelor, atelierelor de lucru, trening-urilor pe diferite teme statistice cu participarea experților străini, reprezentanților instituțiilor guvernamentale, mediului academic, organizațiilor nonguvernamentale, asociațiilor profesionale, sectorului privat și mass-media. Biblioteca de date statistice a BNS dispune de un fond prețios de publicații statistice din toate domeniile de activitate socială, economică, de mediu etc., la care au acces liber toți cei interesați. Fondul de cărți cuprinde toate publicațiile statistice editate de BNS, alte publicații din domeniul statisticii editate în țară, precum și un număr mare de culegeri ale organelor de statistică din alte țări și ale organismelor internaționale, cu care BNS întreține o comunicare informațională. O altă sursă de căutare a informației statistice sunt publicațiile statistice. Sistemul editorial al BNS reunește serii de date statistice din diferite domenii, care ilustrează în mod unitar și coerent evoluția din punct de vedere demografic, social și economic a țării. Pe lângă acestea se editează o serie de publicații generale, cu serii de date extinse ca: *Anuarul statistic, Moldova în cifre, Situația social-economică a țării* și alte manuale legate de domeniul statisticii. Răspunsurile la solicitările de la utilizatorii informației statistice se efectuează în condiții de eficacitate și operativitate. Cererile de informații statistice sunt soluționate în scris, recurgându-se și la modalitatea cea mai rapidă de primire a solicitărilor și expediere a răspunsurilor – poșta electronică. Cazurile de refuz al satisfacerii solicitărilor de date statistice țin de confidențialitatea datelor individuale, divulgarea cărora contravine prevederilor *Legii cu privire la statistică în Republica Moldova* sau lipsa informației. Conform aceleiași legi, lucrările statistice, executate de organul central de statistică și de subdiviziunile lui teritoriale, care nu sunt prevăzute în programul de lucrări statistice se efectuează pe bază de contract și se plătesc de beneficiari.

Pe lângă aceasta are loc promovarea produselor statistice care se desfășoară prin participări la diferite evenimente unde BNS își expune publicațiile sale, în scopul stabilirii relațiilor cu diferite categorii de utilizatori, campanii de comunicare pentru publicul larg, în scopul promovării imaginii statisticii și creșterii sensibilității oamenilor față de cercetările statistice, importanța participării fiecăruia la sondajele statistice; întreținerea relațiilor de comunicare cu presa scrisă și vorbită din Re-

publica Moldova, în scopul informării publicului larg despre situația social-economică a țării. [2, pp. 5-6]

În varietatea de servicii și produse prestate, după părerea mea, pagina web reprezintă resursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului rapid și facil al utilizatorilor la informația statistică deoarece în ziua de astăzi lumea a avansat în mediul tehnologiilor și fiecare are acces și dorință mai mare să folosească un gadget pentru a afla informația de care are nevoie fără a pierde mult timp pentru aceasta.

Principalele servicii electronice accesibile pe www.statistica.md:

1. Comunicate de presă – cele mai recente informații statistice;
2. Banca de date statistice – soluții individuale în căutarea informației;
3. Standardul Special de Diseminare a Datelor al FMI – date statistice complexe și oportune utilizatorilor naționali și celor de peste hotare;
4. Date statistice – soluție în căutarea pe domenii a informației necesare;
5. Publicații statistice – versiunea electronică a culegerilor elaborate de BNS;
6. Anuarul statistic al Republicii Moldova – principala publicație statistică a țării;
7. Formularele rapoartelor statistice și financiare – accesul facil la formulare. [2, p. 4]

Iar pentru a demonstra faptul că oamenii utilizează site-ul, s-au realizat mai multe sondaje care arată că, pe parcursul anului 2017, site-ul a fost vizitat de peste 236 mii utilizatori, care au accesat site-ul de peste 550 mii ori și au afișat circa 1,9 milioane pagini. Durata medie a unei vizite a fost de 2,1 minute. Raportul utilizatorilor noi față de cei care se reîntorc a fost de 39 la 61. Site-ul a fost accesat de persoane din practic toate țările lumii (176). Cele mai multe accesări sunt din Republica Moldova (82%), fiind urmată de România (6,2%), SUA (5,%), Rusia (3,5%), Ucraina (0,9%), Germania (0,7%), Marea Britanie (0,6%), India (0,6%), Italia (0,5%) etc. Numărul de accesări de pe un dispozitiv mobil a crescut cu 37% față de anul 2016 și a constituit circa 50 mii vizite. Din total accesări, cele de pe un telefon mobil au fost de 5,7% și de pe o tabletă – 0,7%. Site-ul a fost accesat în mare parte prin intermediul motoarelor de căutare (62%), accesare directă (29%), prin intermediul unei referințe (6,6%) și prin intermediul unei recomandări sociale (2,1%). Unul din obiectivele activității de diseminare este promovarea produselor de diseminare on-line ale Biroului și formarea culturii de căutare a informației statistice pe Internet, care au fost realizate prin intermediul diferitor acțiuni de modernizare și îmbunătățire a acestor instrumente. [5 p. 17].

Iar spre final, se poate de spus că activitatea unui oficiu de statistică este variată, iar utilizatorii, cei pentru care, de fapt, oficiul de statistică există, văd doar produsele finale: indicatorii așteptați, publicațiile, produsele interactive. Desigur că toate acestea sunt posibile datorită procesului de producție statistică la toate etapele sale, începând de la planificarea unei cercetări statistice, organizarea cercetării propriu-zise și până la diseminarea rezultatelor acestora (modelul GSBPM).

BNS este ca ploaia fără de care plantele, adică agenți economici, nu pot crește și se dezvoltă fără a cunoaște ce spune statistica și cum să procedeze în situații de risc. Astfel, atunci când vorbim de producerea indicatorilor, trebuie să știm că pentru ca aceștia să ajungă în fața utilizatorilor, o multitudine de procese și spe-

cialiști sunt implicați: statisticieni, interviatori, specialiști în planificare, management financiar, IT etc.

În anul de raport, suplimentar la activitatea în direcțiile de ramură, au fost și alte subdiviziuni care au contribuit la realizarea obiectivelor și producerea indicatorilor scontati: direcția tehnologiei informaționale, direcția financiar-economică și contabilitate, serviciul coordonare a colectării datelor în gospodării, secția metode statistice. Secția metode statistice a început activitatea de integrare a datelor RPL 2014 cu datele spațiale la nivel de sector de recensământ. În rezultatul acestei integrări va fi creată baza de sondaj de tip Master ce va fi utilizată pentru cercetările prin sondaj, desfășurate în cadrul gospodăriilor casnice. [5, pp. 10-11]

În urma cercetării datelor referitor la Biroul Național de Statistică, am constatat că oricare persoană dorește are acces și posibilitate să cunoască date statistice, indiferent din ce sferă de activitate face parte, indiferent de postul ocupat sau țara unde se află. BNS este accesibil pentru toți. În cadrul acestei instituții sunt cei mai buni și moderni specialiști din domeniu statisticii, fără de care datele, publicațiile nu ar apărea în fața noastră. De exemplu, acum în această perioadă pandemică, statisticienii lucrează sârguincios ca guvernul, președintele, parlamentul și populația să cunoască numărul infecțiilor pentru a lua decizii corecte și a realiza pași corecți pentru a scoate țara din pandemie și stagnare economică. Fără Biroul Național de Statistică, noi, întreaga populație, vom stagna din punct de vedere informațional și nu vom cunoaște numere reale și concrete în/despre domeniu în care activăm.

Bibliografie:

1. BARON, T., ANGHELACHE, C., ȚIȚAN, E. *Statistică*. București, Editura Economică, 1999.
2. Biroului național de statistică a Republicii Moldova. Info statistic [online] [citată 10.03.21]. Disponibil: https://unstats.un.org/unsd/wsd/docs/Moldova_wsd.pdf
3. *File din istoria statisticii* [online][citată 10.03.21]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=23>
4. MOVILĂ, Irina. *Statistica teoretică și economică*. Bălți, 2015.
5. Raportul de activitate a biroului național de statistică [online] [citată 10.03.21]. Disponibil: https://statistica.gov.md/public/files/despre/Raport_activitate/Raport_activitate_BNS_2017.pdf
6. *Structura biroului național de statistică* [online] [citată 10.03.21]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=419>